

Seadus ja Kohus.

Õigusteadline ajakiri.

Tegelik toimetaja **M. P u n g.**

Kirjade adress: С.-Петербургъ, Мѣшанская ул. № 4, кв. 7.

№ 2.

Weebuar 1911 a.

№ 2.

Waestelaste kapitalide hoidmisest.

Meie wallakohtute hoiu all seisawad kümned ja sajad tuhandad rublad alaealiste waestelaste rahasi, mida harilikult waestelaste kapitalideks kutsutakse. Meie kodumaa wallakohtud hoidsiwad neid rahasi kuni wiimase ajani kas kroonu hoiukasfades wõi jälle kohalikkude mõisnikkude kreditaasutustes intressi peal. Nüüd, kus meie kodumaa rahwa poolt asutatud wäikelaenu-asutustega nagu üle külwatud, tõusis ka küsimus päewa korrale, kas mitte waestelaste kapitali kroonu hoiukasfadesst ehk mõisnikkude rahaasutustesst wälja ei wõiks wõtta ja kohalikkudesse hoiu-laenu-ühisustesse hoiu peale anda. Waestelaste kasude kohalt asja peale waadates ei wõiks sellele wiimasele püüdmi-jele mindgid takistusi teha, sest teadupärast maksawad ju meie wäike-laenu-asutused kõrgemaid protsenta, kui kroonu hoiukasjad, ja ei seisa need asutused ka mitte sugugi nõrgal alusel, sest et ühisuse liikmed ise wastastikku kohustatud on ühisuse kindla oleku eest wastutama. Seadus ei tee fiin ka mitte wallakohtutele selleks takistusi, et nad endi waestelaste kapitali kohalikkudesse hoiu-laenu-asutustesse ei wõiks anda, sest wallakohtu seaduse II. jao § 252 järel on wallakohtud ko-hustatud nimetatud summasi kas walitsuse, ehk jälle walitsuse poolt

kindlustatud väärtpaberites hoidma, ehk walitsuse wõi **logufondlis-**tesse laenuasutustesse kasu kandma panema. Kogukondliste (общественныя) rahaasutuste hulka tulewad igatahes ka meie hoiu- ja laenuühisused arvata. Nende ridade kirjutajal ei ole teada, kas on mõni Eestimaa wallakohus rahukogu ees sarnast palwet awaldanud, et talle luba antaks oma käes hoiu peal olewaid waestelaste summasi walitsuse wõi jälle mõisnikkude rahaasutustest wälja wõtta ja wäikelaenu asutustesje hoiule wiia, kuid nagu Riia Wene lehed teatawad, on Läti-maa wallakohtud sellega juba algust teinud ja asja on seal mitmeft küljeft walgustatud. Nii kirjutab Läti leht „Dsimt. Wehstn.“ asja kohta järgmist:

Wõnnu-Walga ringkonna rahukogu kirjutas juba 9. septembril 1893 a. № 7520 all wallakohtutele ette, et wiimased mitte endi kätte usaldatud waestelaste kapitalisfi eralaenuasutustesje, näituseks hoiu-laenuühisused, hoiule ei wiiks, waid et need summad tingimata ainult kroonu hoiukasfades hoiu peal peetaks. Geskirja põhjendati selle peale, et eralaenu asutused wõrdlemisfi kahtlasemal alusel seista, kui walitsuse poolt asutatud rahaasutused. Wahepeal saidwad aga wäikelaenu asutused endile rohkem eludiguft ja Walitsew Senat awaldas 21. detsembril 1898 a. № 16 all käsukirja, mille järel wallakohtud diguse saidwad endi kätte ustud waestelaste rahasummasi ka kohalikkudesje hoiu-laenuühisustesje paigutada. Tähen-datud Senati seletuse peale põhjendates ongi ka juba Wõnnu-Walga rahukogu oma endise otsuse tühjaks tunnistanud ja wallakohtutele waba wõimaluse jätnud kroonu hoiukasfades ja wäikelaenu-asutuste wahel walida, kuhu kasulikuum on waestelaste summasi kasu kandma panna.

Kui ülemal tähendatud Senati seletust ja selle seletuse põhjal antud Wõnnu-Walga rahukogu otsust filmas pidada, siis wõib arvata, et meie kodumaa wallakohtud waestelaste kapitalisfi ilma takistamata kohalikkudesje wäikelaenu-asutustesje mahutada wõiwad. Kasu oleks sellest kahesugune: esiteks saakfiwad rahaomanikud — waesed lapsed — oma summakeste pealt kõrgemad protsentid ja, teiseks, läheks rahwa raha rahwa tarwiduste peale käima. Mis ta muidu seal mõisnikkude laenuasutustes ehk kroonu hoiukasfades kopitab, millest rahwas, kelle käest ometi need kopikad tulnud, wähematki kasu ei tunne. Oma kasude eest tuleb igalühel wälja astuda, ja teatawal korral on wallakohtud waestelaste kasude kaitsejad ning peawad nende kasufi kaitsma.

Maesed lapsed, kelle kopikad wallakohtutesse sisse maksetakse, on aga ikkagi ka meie rahwa liikmed, nii ei wõi nende kasuist sugugi mitte üleüldisest rahwa kasudest ära lahutada. Püüdku wallakohtud siin omalt poolt teha, mis wõimalik, et rahwa raha rahwa rahaasutustesse läheks.

R. B—sn

Kubermangu talurahwa asjade ametkonna seletus poliitiliste väljasaadetute kogukonna-maksude asjus.

Ambla walla liige R. Berendsen saadeti Baltimaa kindral-kuberneri käsil 15. märtsil 1909 a. kui poliitiliselt kahtlane Baltimaalt välja nii kauaks, kui Baltimaal waljum walwekord maksew on. Ambla wallawalitsus aga pidas teda, Berendseni, oma maksumaksjate nimekirjas ülewal ja, et Berendsen wabatahtliselt kogukonna heaks maksuist maksta ei tahtnud, pööras wallawalitsus nõudmisega politsei poole, et wiimane B. maksud sisse nduaks.

Wallawalitsuse tegewuse peale kaebas B. Paide maakonna talurahwa asjade komisjarile, seletades, et ta kui administratiwiliisel teel väljasaadetu walla heaks maksuist maksta kohustatud ei ole, sest et ta oma walla piirides elada ega neid asutusi, mille heaks nõuetawad maksud lähewad, tarwitada ei saa.

Paide maakonna talurahwa asjade komisjar waatas 4. now. 1910 a. Berendseni kaebtuse läbi ja otsustas jeda tähelepanemata jätta, sest et Berendsen nii kui ennegi Ambla walla kige on ja sellepärast Ambla walla heaks kogukonna-maksuist on kohustatud maksta.

Selle otsuse peale andis B. Gesti kubermangu talurahwa asjade ametkonda edasidaebtuse, milles seletas, et ta kogukonna-maksude maksuist enese kohta diglasseks ei pea, 1) et kogukonna-maksud kogukonna asutuste ülewalpidamiseks on määratud, kuna aga tema kui maalt välja saaadetud isik kogukonna asutusi tarwitada ei saa, nagu jeda teised walla liikmed neid tarwitawad, 2) et ta maalt väljasaat-

mifega oma teenistuse on kaotanud, kuna tal walla piirides liikumata warandust ei ole, mille pealt wald kogukonna-maksust wõiks nõuda, 3) et nii kaua kui ta sunniviisil kodumaalt eemal peab elama, karistuse aega mööda saadab, kuna selle aja eest kogukonnal õigus ei ole temalt maksust nõuda.

Cesti kubermangu talurahwa asjade ametkond waatas 28. jaanuaril seda asja läbi a leidis:

et maksute seaduste järel kogukonna-maksude maksmine mitte üksnes nendele isikutele sunduslik ei ole, kes oma kodupaigas wõi kogukonnas elawad, 2) et Ambla walla-kogukond Berendseni kui oma liikme kohta kõik need kohused peab täitma, mis tal teistegi walla liikmete kohta täita on, ja et B. kui wabaduses seisew isik, kellel wõimalus ei puudu omale eluülespidamiseks ja kogukonna-maksude maksmiseks tarwilikku jüsfetulekut leida, omalt poolt kohustatud on kõik neid maksust maksuma, mis kogukonna-maksude jaotuse järel tema peale langewad niisama kui kõik teisedki walla liikmed, kellede seast ka juur hulk oma kodukohast eemal elawad. Ülemal ettetooduse peale põhjendates otsustas talurahwa asjade ametkond B. palwet, kogukonnamaksudest wabastamise pärast, niikaua kui ta väljasaadetuna kodumaalt väljas peab elama, tähelepanemata jätta.

Nagu Cesti kubermangu talurahwa asjade ametkonna otsusest näha, on tähendatud ametkonna arwates see üks kõik, kas inimene w a b a t a h t l i k u l t wõi s u n n i w i i s i l kodumaalt eemal peab elama.

Helsingi turjategijate=parandusmaja.

Privat-dotšent M. M. Isfaew, kes möödaläinud Jõulu pühade ajal Soomemaa oludega ennast tutvustamas käis, kirjutab Wene digusteadlises ajakirjas „Pravo's“ huwitawa kirjatüki Helsingi parandusmaja üle, mida sellepärast, et meie lugejad wististi selle wastu huwitust tunnawad, kuidas karistuse asti wennasrahwa maal korraldatud on, ka endi ludejatele ära toome.

Helsingi parandusmaja ehitamine lõppes 1881 aastal ja ta läks 2.170.580 Soome marka maksma. Viimastel aastatel ehitati hoonele veel viies tiivhoone juurde, nõnda et ühtekokku parandusmajas 236 üksikkambrit ja 250 kambri ööseseks lahutamiseks on, peale selle veel mõned ühiskambriid. Minu vaatamaskäigu korral oli parandusmajas 680 karistust kandvat isikut, kes suuremalt jaolt warandusliste kuritegude eest karistust kandsiwad. Keskmise hoone on kolmekordne ja keldriruumid, milles köök, leivaküpsetamise- ja kaljawalmistamise töökajad, toidutagawara ladu, wangide riiete ruumid, wannitoad kui ka üksikud toad, kuhu tormilisi kurjategijaid sisse panakse, aset on.

Kõikides tubades ja terwes ruumis walitseb eeskujuline puhtus. Igal pool on õhupuhasus. Ühistubades ei ole mitte lawad magamise ajemeteks, nagu Wene wangikodades, waid woodid kena woodipesuga. Üksikute kambrite ehitamise juures, mis uues tiivhoones aset on, on kõige uuema aja tehnilisi nõudmisi filmas peetud ja nende sisesseade on eeskujulik. Ühistubadest mõib sedit tähendada, et nad jagedasti liiga pakil wangidega täidetud on.

Haiged wangid peetakse ruumikates, suurte aknatega tubades, kus juures peale kahe haige ühte tuppa ei paigutata. Praegu asutatakse kopjuhαιgete jaoks sanatoriumi, mis ühe tiivhoone põningule ehitakse.

Terwe hoone katus on aknaid täis, millel trellisi ees ei ole. Walgust ja õhku on küllalt, millele muidugi weel see asjaolu juurde mõjub, et parandusmaja mere kaldal asub.

Haridusline asi ei ole parandusmajas unustusesse jätud, millest juba see tunnistab, et parandusmaja raamatukogus peale 10.000 raamatu on, millest 700 numbrit Wene keeles on. Wenekeelsetest raamatuteft paistsiwad iseäranis klasikalised kirjatööd filma. Sel korral oli parandusmajas 30 wenelast. Wenelaste tarbeks on midagi koduse palwemaja sarnast asutatud, kus selle jaoks kutsutud Wene preester jumalateenistust peab. Et keele oskamatus kinnipeetawate wenelaste ja parandusmaja ülemise wahel takistust ei teeks, selleks on mitu wenelast ülewaataja ametisse pandud.

Wäga hea mulje jätab parandusmaja kirik järele: määratu suur walge saal, aknad ilma trellideta. Üksikwangide jaoks on koorid, kus isteplatssi wõõst saadik ulataw waheaid ära lahutab.

Wangide töö aafi on kenasti korraldatud. Üksikwangide juures on tööd muidugi raskem korraldada, kuid parandusmaja administration on ka siin teha püüdnud, mis võimalik, üksikkambrites võib kudumise tööd leida, aga ka rätssepa ja kingsepa töö ei puundu. Ühisruumides kinnipeetavad wangid töötavad parandusmaja töökodades. Töökodadest võib nimetada: rätssepa, kingsepa, lukusepa, tisleri, sadulsepa j. t. töökodasi. Siis töötab veel üks hulk wangisi, kes muud käsitööd ei mõista, waba õhu käes kimitagumiseega. Majandusline talitus on ka wangide eneste käes, kuid siin on neil üsna wähe teha, sest kõik tehakse siin suuremalt jaolt masinatega. Wangide töötelljaks on kroonu, kuid ka erasiikud. Parandusmaja direktori teate järel annud wangide töö 1910 aastal 100.000 marka puhaft kasu fise.

Kinnipeetavad ise ei tuleta oma wäljanägemise poolt suuremalt jaolt sugugi mitte wangisi meelde. Et nendega heasti ümberkäiakse, seda on näha, sest kurnamise jälgegi ei ole nende juures näha. Ei tunta käe-ega jala-raudu. Nagu ma sellest märkasin, kuidas ülemus wangidega ümberkäib, võib arvata, et wangide ja ülemuse wahel hea wahekorid walitseb. Millest see tuleb, et wangide ja ülemuse wahel sarnane hea kord on, ei ole raske seletada: Soomemaal Abo linnas asub juba kauemat aega sellekohane õpeasutus, kus alamaid wangimajade ülewaatajaid ette walmistatakse. Ja teenistuse tingimised annawad ka selleks võimalust, et ainult tublisi mehhi wangiwahtideks ja ülewaatajateks võib palgata; ülewaataja palga alamäär on peale prii korteri a riide 100 marka kuus.

Karistuse süstem on lühidalt järgmine: Esimene järk — üksik-kinnipidamine kõige wähem 4 kuud; ülemäär on parandusmaja juhatusse määrata, kuid harilikult peetakse 4 - 5 kuud üksikult kinni. Siis läheb kinnipeetaw järgimööda 4 klassi läbi.

Wiimasesse klassi ülewiiamiseks mõjub kinnipeetawa ülespidamine, usinus ja tööhoosus. Kes kolmeks aastaks parandusmajasse mõistetud, võib, kui ta ülespidamine laitmata, $\frac{1}{4}$ kinnipidamise ajast kingitud saada. — Disiplinar karistusteks parandusmajas on: töölt arajätmine 20 päewaks, kõwa magamise-ase kuni 8 päewani, söögiportfioni wähendamine kuni 8 päewani, pime kartser kuni 4 päewa, ülemast klassist alamasse klassi ümberwiimine, ja wiimaks ihunuhtlus. Ühtegi disiplinlar karistust ei tohi parandusmaja direktor oma wõi-

muga määrata, waid alati peab selleks ka üks juhatuse liige oma udusolemist andma, millest iga kord ka wormiline protokoll kokku featakse. Ülemast klassist alamasse klassi ülewita, niisama ka ihunuhtlust tarwitada, wõib ainult terve juhatuse koosoleku otsust mööda. Juhatuse koosolekust wõtawad osa: direktor, abidirektor, parandusmaja arst, õpetaja ja koolitaja.

Ihunuhtlust antakse pilliroo kepiga (Rottinki),* kuid ühelgi juhtumisel mitte peale 25 löögi. Seda nuhtlust tarwitatakse ka Soome türmides. Kuid siin juures peab tähendama, et ihunuhtlust Soome wangikodades wäga harwa tarwitatakse. 1910 aastal tuli Helsingi parandusmajas neli juhtumist ette, kus ihunuhtlust tarwitati ja mitte ühegi korral peale 15 hoobi. Siiski ei tohi salata, et aeg oleks, kus kulturaline Soomemaa selle ajast ära iganud karistuse wiisi kolikambrisse heidaks, ja Soome maapäewal tuleks selle kohta juba oma sõna ütelda. Niisama tuleks ennetähtajalist wabastamist ka nende kurjategijate juures tarwitada, kes lühema kui kolme aasta peale parandusmajasse mõistetud; tuleks ka wangidele parandusmajas tehtud tööde eest suuremat tasu maksta, mis praegu liiga wäikene on.

Kuid kõik need puundused ei suuda seda head muljet wähendada, mis Helsingi parandusmaja wõdera peale awaldab. Tunned, et kulturalisel maal wiibid, näed, et karistuse süstem mitte kurjategija nuhtluseks waid paranduseks on maksma pandud. Eiigutaw on näha, kuidas soomlased sel ajal, kus Wenemaa Soome iseseiswusele surmahoopi püüab anda, Wene rahwusest kurjategijatega inimlikult ja armastusega ümberkäiwad.

Kui palju ei oleks meie wangimajade peawalitsusel Soome wangimaja juhatustelt õppida. Ja selleks ei oleks ka waja kaugele sõita, ei Amerikasfe, ei Lääne-Europasfe.

*) Parandusmaja direktori lubaga on kirjatülki autor ühe eksemplari sellest nuhtlusertistast Peterburi älikooli muuseumisse toonud.

Senati seletused sõjaväeteenistuse asjus.

Walitsewa senati I. departemang seletas, et järelwalwe korra järel sõjawäe asjade ametkondade (Присутствія) otsust, millega liisualusele walesti kergitus on määratud, muuta ei wõi, kui kergituse määramisest kuni kubermangu sõjawäe asjade ametkonnas järelwalwe korra järel asja läbi waatamiseni Sõjaväeteenistuse seaduse § 107 liisas määratud tähtaeg mööda on läinud, ja kui seal juures tðeks ei tehta, et kergituse saamiseks liisualuse ehk tema perekonna liikmete poolt kelmusti oleks tehtud. (Walitsewa senati käsk 16. webruarist 1911. Nr. 2013).

Walitsew senat seletas, et sõjaväeteenistusest wabaksfaamise õigus mitte ükski neil wäljarändajatel ei ole, kes enne 15. aasta wanadust wäljarändasiwad ja enne seda tähtaega uute asukohta ennaft üleskirjutasiwad, waid ka neil, kes pärast seda tähtaega kuni liisujaja kätte tulekuni wäljarändasiwad ja ennaft asukohta ümberkirjutasiwad. (Wal. senati käsk 16. webr. 1911 Nr. 1888).

Walitsew senat seletas, et liisualuse õigust ühe ehk teise kergituse peale perekonna seisju järel selle järele määratakse, mis sugune perekonna seis liisuwõtmise ajal on. Muudatused, mis peale liisuwõtmist perekonna seisus ette tulewad, wõiwad ainult neil kordadel, mis sõjaväeteenistuse seaduse § 56 ette nähtud, teenistusesse kutsutawa õigusi kergituse peale muuta, kuna need muudatused ialgi selleks põhjust ei wõi anda, et kõrgema kergituse asemel madalam jaoks määratud. (Wal. senati käsk 16. webr. 1911. Nr. 1896).

Walitsew senat seletas, et sel juhtumisel, kui perekonnas, kuhu peale kroonu teenistusesse wõetud nooremehe ainult üks töowõimeline liige järele jäi, kes 54 kuni 55 aastat selle aasta 1. januariks wanaks sai, millal teatud perekonna liige soldatiks wõeti, perekond pa-

luda võib, et see viimane ühe aasta jookšul, pärast teenistusesse võtmišt, wabaks saaks lastud. Kui aga ešmine tähendatud ajaks 53—54 aastat wanaks saab, šis võib perekond paluda, et teenistuses olev perekonna liige kahe aasta pärast wabaks lastakse. (Wal. šenati käšk 16. webr. 1911. Nr. 1901).

Walitšew šenat šeletas, et mitte-ristiušuliste wanaduse otjuštamitšeks perekonna-kirjaš ja metrikat, peab tarwitatama, aga mitte nende wanadušt wälimise wäljanagemise järel ei tohi otjuštada. (Wal. šenati käšk 16. webr. 1911 Nr. 1906).

Walitšew šenat šeletas, et Šojawäeteenistuse šeaduse § 158 (1907 a. wäljan.) järel liišuwõtmitšelt ära jäämise šeaduslikkude eks põhjušteks ainult kardetaw ja raske haigus ning teišed ärawõitmatad takistused, mida šeadusliku korra järel tõendada tuleb, joetakše. Haiguše tõenduseks tuleb arsti ja politšei tunnistus ette tuua; haiguše tunnistustel ei wõi mitte üksi arsti allkiri politšei poolt tõendatud olla, waid politšei peab peale selle weel haige iškut tõendama, kuid ka šeda tunnistama, et išk, kes haiget üle waatas ja talle tunnistuse andis, tõesti aršt on. (Walitš. šenati käšk 16. webr. 1911 a. Nr. 1955).

Walitšew šenat šeletas, et ehk küll 1897 aastal wäljaantud Šojawäeteenistuse šeaduse § 128 märkus politšeiwalitšustele õiguše annab šojawäeteenistusesse kutšutawale perekonna šeišu üle tunnistuse wäljaandmise tarbeks wiimase poolt ette toodud tõenduste wäärtušt oma äranagemise järel hinnata, kuid šel juhtumisel, kui politšeiwalitšus leiab, et ette toodud tõendusjed puudulikud on, ta palujale koštustatud on ära šeletama, misšuguš i tõendusi nimelt perekonna šeišu šelgitamitšeks ja tunnistuse šaamitšeks tarwis läheb. (Wal. šenati käšk 16. webr. 1911 Nr. 1958).

Walitsew senat seletas, et isikud, kelle eesõigusi sõjawäeteenistuse asjus liisunimekirjade kokkuseadmisel tähele pole pandud, protesti selle vastu ainult enne liisu wõtmist sisse wõiwad anda. Pärast liisu wõtmist wõiksid need isikud ainult palwekirja teel Kõigekõrgema nime peale tähelepanemist leida. (Wal. senati käsk 17. märts. 1911 a. № 3001).

Sunduslikud määrused.

(Narwa Jõesunfi).

Meie wõimumehed astuwad oma käskudes nii mõnigi kord seadustest üle, olgugi, et nad selle juures ka seaduste paragrafide peale näitawad ja neid appi kutsuwad. Wõtad aga näidatud paragrafi kätte, siis ei leia temast midagi, mis wõimumehe käsku wõiks põhjendada, teda õigeks, seaduslikeks teha. Üleüldistes kubermangu asutustes (Sead. kogu, II k. 1892 wäljaanne) on paragraf 421, mis kuberneridele õiguse annab oma wõimukonna piirides üleüldise korra ja hea käekäigu kaitseks määrusi wälja kuulutada. Selle paragrafi peale toetawad ennast kubernerid, kui nad sunduslikka määrusi wälja annawad. Neisse määrustesse paigutatakse aga mõnikord asju, mis seaduslike ei ole, ehk küll nimetatud paragraf selge sõnaga keelab, et kuberneride määrused „mingil wiisil maksimate seaduste vastu ei käiks“.

Kaugemale kui tähendatud paragraf lubab, läks ka Gestimaa kuberner, kui ta sunduslikud määrused Narwa Jõesuu kohta wälja andis, kus nõuti, et iga maatüki pidaja, ligidal olewat unlitjat oma kulul peab walgustama ja kui ta seda ei teeks, siis peab suwituskoha walitus seda maaomaniku kulul tegema. 2. aprillil 1903. Kõigekõrgemalt poolt kinnitatud riigindukogu otsus annab Narwa linnawalitjusele küll õiguse Jõesunse tulewate suwitajate pealt iseäralist maksu wõtta (5 aasta jooksul), mis ka suwituskoha korrashoidmiseks peab ära kulutatud saama. Kuid nähtawasti ei ole sellel riigindukogu otsusel midagi ühist ülemal pool ettetoodud kubeneri sundusliku määrusega. Nõukogu otsus wõtab maksu suwitajate pealt, kubeneri määrus käib Jõesuu maapidajate kohta. Kuskilgi ei luba aga seadus,

et kuberner võiks kedagi kohustada teise eest kulust tegema. See käiks just üleüldiste kubermangu asutuste seaduste § 421 vastu. Ise asi oleks, kui Jõesuu maapidajate ehk rentnikkude kontrahis oleks ära tähendatud, et nad kohustatud on uulitsaid valgustama.

Nüüd on see asi ka ühe senati otsuse läbi lõpulikult ära seletatud. Nimelt nõudis Narva linnaamet kubeneri sundusliku määruse peale toetades, ühe Jõesuu maapidaja käest laterna panemise ja uulitsa valgustamise kulust. Rahukohtunikkude kogu leidis, et linna õigus teise arvel laternapanemise ja uulitsa valgustamise kulust teha mitte millegi peal ei põhjene, ja mõistis nõudmise tühjaks. Linn kaebas edasi, ja tänawu jaanarikuul jättis ka senat edasikaebtuse tähelepanemata.

Õigivolitogu teated.

Gesti saadikute poolt fiske antud seaduse-eelnõu Gesti, Liivi ja Kuramaa wannutatud advokatide kohta käivate kitsenduste ärakaotamiseks kohtuasjade ajamises käib järgmiselt:

Baltimaa kohtute uuendamise puhul (9. juuli 1889 a. seadus) pandi siin ühes üleüldiste kohtutega ka wannutatud advokatide asutus nende seisuse kohta käivate seaduste põhjal maksma. Et aga Baltimaa wanade kohtute juures korraldatud advokatide seisus töötas, kelle liikmed esialgselt neid nõudmisi täita mõiswad, mis seadus wannutatud advokatide käest nõuab, siis tekkis küsimus üles, kes peaks esimestel aegadel endisi advokatisi wannutatud advokadi kutses kinnitama. Üleüldiselt maksew määrus nõuab, et Peterburi kohtukoja ringkonna wannutatud advokadiks wastuwõtmine nimetatud ringkonna wannutatud advokatide nõukogu kaudu sünniks. Kuid käesolewal juhtumisel anti kohtuministrile erandi näol õigus oma arvamise järel neid endistest advokatidest Peterburi Kohtukoja wannutatud advokatideks nimetada, keda ta kõigiti selle kutsse wäärilised

leiab olewat (9. juuli 1889 a. Baltimaa kohtuasja ja talurahwa asutuste uuendamise seaduste maksmapanemise korra 5. paragraf).

Sellele, 9. juuli 1889 a määruste 5. paragrafi ajutisele korraldusele oli, aga milgil põhjusel juurde lisatud, et ka kõik teised wannutatud adwokadid oma peale asjade ajamist Eesti, Liivi- ja Kuramaa kohtukodades ainult kohtuministri lubaga wõiwad wõtta. See kitsendus maksab meil siamaani, ehk tema seletuseks küll mingisugusi põhjusi Baltimaa kohtude asja ja talurahwa asutuste uuendamise seaduste maksmapanemise korrale juurdelisatud seletuseasjas ei seisfa.

Kui jeda kitsendust ligemalt silmitsjeda, siis leiame, et kohtuministri iseäralise kaitse all ainult need alamad kohtuasutused seisawad, kelle alla Baltimaa asjad käiwad. Baltimaa asjade ajamiseks kõigi selle maa nelja ringkonna-kohtu appellerimise kohas — Peterburi kohtukojas ja kasserimise kohas — walitsewas jenatis ei ole aga ministri luba mitte tarwis. Nii siis järgneb, et esimeste kohtukohtade tarwis, kus harilikul asja saatus sugugi weel otjastamisele ei tule, milgil põhjusel isejugune wannutatud adwokatide liik jisse seatakse, kuna asja juhtimine protsesi wiimastel ahtmetel, mis adwokatidele kõige wastutusrikkamad on, walitsuse poolst sugugi jarnast kaitset ei leia. Selles seisabki tähendatud kitsenduse sijemine wastolu. Seft kui tegelik elu nõuaks, et Peterburi Kohtukoja ringkonna wannutatud adwokatide õigused Baltimaa asjade ajamise juures kitsendatud oleksiwad, siis peaks see kitsendus mitte ainult Baltimaal olewates, waid kõigis kohtukodades maksma, ja see kitsendus peaks jeda kangem seal olema, kus adwokadi wastutus suurem.

Pealegi ei tohi weel jeda unustada, et Baltimaa muust riigist kodanlik-õiguslises elus-olus mitte lahutatud ei ole, ehk siin küll oma kohalikkude eraseaduste kogu maksab. Just selle wastu — selle maa sadamatesse on õige suur osa riigi wälimisest kauplemisest korraldatud, nii et kaubandusline läbikäimine Baltimaa ja riigi wahel õige elaw ja mitmekesine on. Sellepärast oleks otse ülekohtus, kui, näit., sijemiste kubermangude kaubamajad ja ärid, kelledel harilikult siin oma tuttawad adwokadid on, milgil põhjusel oleksiwad sunnitud kõigi Baltimaal tekkinud asjade pärast selle wäikese adwokatide gruppe poole pöörama, kes nagu eesõigusjeks kohtuministri käest luba on saanud Baltimaa alamates kohtukohtades asju ajada.

Neil põhjustel tuleb see wannutatud advokatide kohta käiw kitsendus mitte otstarbekohaseks ja õigusewastaseks formalismuseks tunnistada, mis wäga tihti otse suure inimestehulga huwide wastu käib, kes wannutatud advokatide abi tarwitab. Sellepärast paneme meie seaduseandlise algatuse teel riigiwolikogule ette :

2. juuli 1889 a. Baltimaa kohtuasja ja talurahwa asutuste uuendamise seaduste maksmapanemise korra 5. paragraf järgnewas osas ära kaotada: kõik teised wannutatud advokadid wõiwad oma peale asjade ajamist Eesti-, Liwi- ja Kuramaa kohtukohtades ainult kohtuminiistri lubaga wõtta.

Nii käib Eesti saadikute poolt märtsikuul läinud aastal sisseantud seaduse eelndu, kuhu 58 riigiwolikogu liiget alla oliwad kirjutanud. Nagu teada, andis ka kohtu ministerium hiljem samasisulis seaduse-eelndu sisse. Oma seletuskirjas kordab ministerium Eesti saadikute poolt ettetoodud põhjusi ja lisab omalt poolt need endise riiginõukogu arwamised juurde, mis kitsenduse maksmapanemise juures otjustawad oliwad. Tähetud kõige esiti Baltimaa uutes kohtudes ajakõrgusel seiswat advokatide kogu lüüa ja teiseks, mitteristi-usulist (juutide?) rohkearwulist pealetungimist kohalikkudesse kohtuasutustesse tagasi tõrjuda. Nüüd olla need põhjused kadunud, kuna Baltimaal juba aastate jooksul hulk asjatundjaid wannutatud advokatide töötab ja üleüldiste seaduste põhjal mitte-risti-usulised ka edaspidi ainult kohtuminiistri lubaga wannutatud advokatide seisusesse wõiwad astuda. Sellepärast on ka ministerium kitsenduse ära kaotamise poolt.

Nagu juba „Pet. Teataja“ tähendas, on kindlasti loota, et seaduse eelndu kolmandamast wolikogust läbi läheb, ja kõne all olewa kitsenduse kaotamine esimese wiljana meie saadikute wolikogus olemisest meile kätte jõuab.

M ä r k u s. Need read oliwad juba waremalt laotud. Wahepeal on seaduse-eelndu riigiwolikogust ja nõukogust läbi käinud ning keisri poolt kinnitust leidnud.

Sõnum väljamaalt.

Triesti tõrkumiseft (w. endised „P. Teat.“ numbrid) wõt-
siwad ka kohtunikud osa. Nende tõrkumine awaldas ennast selles, et
nad kõik asjaolud ja tunnistajate jutud-kõned dige pikalt protokoll-
paniwad, oma otsufi liiga suurelt ja laialt põhjendasiwad ja wiimati
otsufed wõimatu pikaks wenitasiwad. Selle tagajärjel lõppesiwad koh-
tuistumised ikka hilja õhtu, ja kohtuskäijad kaotasiwad mõne tühja
asja pärast terwed päewad ära. Wõdiks küll juurde lisada, et see mis
Triesti kohtutes tõrkumise ajal sündis, mõnel maal päris igapäewaseks
harilikuks nähtuseks on.

Senati seletus linnawalijate kohta.

Linnafeaduse § 24. üleüldise mõtte järel nõutakse linnawaliija
diguste saamiseks 1-aastast liikuma waranduse omanikuks olemist just
sellepärast, et nende isikute linnawalitsusesse saamist takistada, kes
weel linna oludega sedawõrd tuttawad ei ole, et tema kasufi ja hu-
wisi wõdiks filmas pidada ja neid tarwilisel korral kaitsta. Nüüd
on seletatud, et seda paragrafi karmapealt ainult uute linna maja-
omanikkude kohta peab tarwitatama.

Kohtukoda.

Ulemtalurahwa-kohtuniku haawamise pärast oli Riia ring-
konnakohtu väljasõidu osakonnas Wiljandis Mart Saks wastust and-
mas. Eäinud aastal oli ta Wiljandi 2. jaosk. ülem. talurahwa-koh-

tunikule postkaarti saatnud, milles ta teatas, et kohtuniku „rumal otsus“, mille järel temal 54 rbl. wälja tuli maksta, Pärnu-Wiljandi rahukogu poolt tühjaks on tunnistatud. Kohtus seletas kaebelune, et ta kaardi jooanud peaga ja rõemujoowastuses teinud. Uagu „R. U. U.“ teatab, mõisteteti mees 4 päewaks politseiaaresti

Kui pilale teinelord protses wenib. Lätikeelne ajaleht „Latwia“ teatab ühest protsesist, mis 18 aastat juba kestnud. Uue-Subelni walla talumehed annud 18. aasta eest kohaliku mõisniku wastu seadusewastalise talu rendimaa mõisa külge liitmise pärast kaebtuse kubermangu walitsusesse, kuid mõisnik on omalt poolt kõik abinduud selleks tarwitusele wõtnud, et asja wenitada ja pikendada. Nüüd on talumeeste wolinikud walitsewasse senatisse kaebtuse annud, et see kubermangu walitsust asja kiiremale läbiwaatamisele sunniks. Küsitaw aga on, millal esiteks senat talumeeste kaebtuse läbiwaatamiseks aega leiab, sest teatawasti seisawad sarnased palwed meie kõrgemas kohtuafutuses aastate kaupa läbiwaatamata.

Õnnesoowimine tasumatu nõudmisel karistataw. Kes linnas elab, sellel on see pruuk wäga hästi teada, kuidas kojamehed, uksehoidjad ja teised teenijad endi peremeestele ja teenistuseandjatele pühadeks ja uueks aastaks õnne soowimas käiwad. Si maksja nime-tada, et see õnnesoowimine ainult sellepärast sünnib, et sellelt, kellele õnne soowitakse, sel kombel „wiinaraha“ loodetakse saada. On ju teada, kuidas sel korral, kui õnnesoowija ilma kingituseta lahkuw, õnnesoow sõdimamiseks muutub. Õnnesoowijad aga ei näi teadmagi, et sarnase „õnnesoowimise“ eest, millel kerjamise maik juures on, kohtulikule karistusele wõtib sattuda. Rahukohtu karistuse-seaduse § 50 lausub:

Armuannete kerjamise eest, mida süüdlased jultunult ja toorelt wõdi pettust tarwitades toimetawad, karistatakse süüdlasi: wangistusega ühest kuust kuni kolme kuuni.

Tähendatud paragrafi mõib ka nende vastu tarvitada, kes oma õnnesoowide eest jultunult ja toorelt raha ja kingitusi nõuavad. Nõnda on ka Dwinski (Dünaburi) linna 3. jaoskonna rahukohtunik. asja peale maatanud kui talle keegi Behrsin ja Samoilow uueks aastaks õnnesoowima tulnud. Ta mõtnud mõlemad mehed kerjamise eest vastutusele.

Pangu jeda need tähele, kes oma „õnnesoowimistega“ liiga kaugele lähewad.

